

UTP 41/2006 vp

asia

**EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/Venäjän kemiallisten aseiden
tuhoamisohjelma; tuki Shchuch'hen tuhoamislaitokselle; EU:n yhteinen toiminta (Joint Action)**

Ohessa toimitetaan eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle perustuslain 97§n mukaisesti muistio, joka käsittelee Venäjän kemiallisten aseiden tuhoamisohjelmaa ja Shchuch'yen tuhoamislaitoksen tukemiseen liittyvää EU:n yhteistä toimintaa.

Eurooppakirjeenvaihtaja

Jarno Syrjäla

LIITTEET

1 kpl muistio

UTP 41/2006 vp

**Venäjän kemiallisten aseiden tuhoamisohjelma; tuki Shchuch'yen tuhoamislaitokselle; EU:N
YHTEINEN TOIMINTA (JOINT ACTION)**

Kemiallisten aseiden kieltosopimus (CWC) velvoittaa sopimusosapuolet tuhoamaan vanhojen kemiallisten aseiden varastonsa sopimuksessa määritellyn aikataulun puitteissa, viimeistään v. 2012 mennessä. Venäjä on yksi niistä 6 valtiosta, jotka ovat ilmoittaneet alueellaan olevan kemiallisia aseita. Venäjän asearsenaali on em. maista huomattavin: 40 000 tonnia. Asevarastojen tuhoaminen on kuitenkin Venäjällä edennyt hitaasti: vuoden 2006 lopussa vasta n. 7 % arsenaalista oli tuhottu. Ohjelman II vaiheen (20 % tuhottu) loppuunsaattaminen aikataulussa eli v. 2007 huhtikuun loppuun mennessä on epävarmaa, ja v. 2009 (45%) määräaika ja v. 2012 lopullinen takaraja (100%) ovat Venäjälle suuri haaste.

Venäjä on valinnut ydinsukellusveneiden ohella kemialliset aseet Globaali kumppanuus -prioriteetiksi.

Venäjän yhteensä 40 000 tonnin kemiallisten aseiden varastot sijaitsevat 7 kohteessa: Gorny (Saratovin alue), Kambarka (Udmurtian tasavalta), Kizner (Udmurtian tasavalta), Leonidovka (Penzan alue), Maradikovsky (Kirovin alue), Pochep (Bryanskin alue) ja Shchuchye (Kurganin alue). Venäjän ilmoittamista kemiallisista aseista 7500 tonnia koostuu Gornyn ja Kambarkan suurissa säiliöissä pidettävistä ihoärsytykseen perustuvista aineista (rikkisinappi, lewisiitti ja edellä mainittujen sekoitukset). Valtaosa aseista on kuitenkin 4-4,5 milj. ammuksena sisällytettynä organofosforisena hermokaasuna (sariini, somaani, V-tyypin kaasut). Kiznerin ja Shchuchyen ammusvarastot sisältävät raketti- ja tykistöammuksia, kun taas Leonidovkan, Maradikovskin ja Pochepin varastoissa on ilmavoimien levitettäviksi tarkoitettuja aseita.

Venäjä laati ensimmäisen kemiallisten aseiden tuhoamissuunnitelmansa v. 1992, ja maan nykyinen tuhoamisohjelma perustuu v. 1996 tehtyyn ja viimeksi v. 2005 päivitettyyn suunnitelmaan. Tuhoamisohjelman toimeenpanovastuu on Venäjän federaation teollisuusvirastolla (Rosprom). Venäjän tavoitteena on rakentaa jokaiselle varastoalueelle tuhoamislaitos, jossa alueen kemialliset aseet tuhoataan.

Venäjä arvioi tuhoamisen kokonaiskustannukset vv. 1996-2012 n. 194,6 mrd. ruplaksi (5,7 mrd. euroa), joista n. 34,2 mrd. ruplaa (1,0 mrd. euroa) tulisi Venäjän mukaan kattaa kansainvälisellä avulla. EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan budjetista on rahoitettu Saksan toimeenpanemaa hanketta Gornyssa (6 milj. euroa) ja 2005 käynnistyi Saksan Kambarkassa toteuttama hanke, jota EU tukee 4 milj. eurolla. Lisäksi kemiallisten aseiden tuhoamiseen liittyvää ympäristöseurantaa ja puhdistamista on rahoitettu TACIS-ohjelmasta.

Nyt käsillä olevaa yhteistä toimintaa on valmisteltu Iso-Britannian vetämänä vuoden 2006 aikana neuvoston työryhmissä. Tavoitteena on tukea hermokaasuja sisältävien tykin- ja rakettiammusten tuhoamista Shchuch'yen tuhoamislaitoksella rahoittamalla tuhoamislaitoksen sähköinfrastruktuuria. Hanke kestää 18 kuukautta ja EU:n rahoitus on 3.1 miljoonaa euroa. Hankkeen toteuttajana on Iso-Britannian puolustusministeriö. Asiaa käsitellään Coreperissa 14.3.2007 ja tavoitteena on hyväksyä hanke neuvostossa 19.3.2007.

Suomi voi hyväksyä yhteisen toiminnan ja on osallistunut asian valmisteluun asianomaisessa työryhmässä. Suomi pitää tärkeänä, että EU tukee Venäjän kemiallisten aseiden tuhoamisohjelmaa sen Kemiallisten aseiden kieltosopimuksen sitoumusten täyttämiseksi. Yhteinen toiminta heijastaa myös EU:n joukkotuhoasestrategian prioriteetteja. Suomi käy myös rahoitusneuvotteluja Iso-Britannian kanssa Globaali kumppanuus -rahoituksen kohdentamisesta Shchuch'yen tuhoamislaitoksen sähköinfrastruktuurin asentamiseen.